

Deilig er jorden!

Vi hørte englenes budskap til redde og forskremte gjeterne: Frykt ikke! Englene gjentok himmelens gode budskap til alle mennesker, men som så altfor ofte blir overhørt. Frykt ikke -den mest brukte meldingen fra Gud til menneskene i Bibelen, 365 ganger gjentas den, én for hver dag i året.

Englenes utrolig budskap den første julenatten er at Gud har glede i menneskene, alle menneskene, alle slags folk. Gud er lidenskapelig opptatt av hvordan menneskene lever. Den høyeste følger med i ditt og mitt hverdagsliv og hverdagsstrev. Englene forteller at ikke Gud kommer nær oss for å skremme oss, men for å vise at Gud vi ikke er alene selv i det dypeste mørke og den største fortvilelse. Frykt ikke – vi er ikke forlatt!

Englene fortsetter med å formidle den himmelske fredsvisjonen som profetene århundrer før den første julenatten hadde formidlet. Krigens og undertrykkelsens maktmidler skal støpes om til ploger og vingårdskniver, enhver skal sitte under sitt eget fikentre og ingen skal skremme dem. (Mika 4)

Det er virkelig all grunn til å feste og feire i julen, mørket er overvunnet av lyset, ingen krok er så mørk at den kan true oss. I barnet i krybben viser Gud oss at alle mennesker er bærer av Guds bilde. Derfor ser vi glansen av Guds skaperkraft og kjærlighet i andre menneskers øyne.

Men det er ikke lett. Det er ikke lett for oss å legge av oss frykten for fremtiden og for dem som er annerledes enn oss.

I 2000 år etter denne første julenatten har mennesker over hele verden med rette fryktet maktovergrep, uår og tragedier. Det har slett ikke vært fred mellom mennesker og nasjoner. Så mye lidelse, så mye mørke har fulgt oss alle disse årene.

I år har vi feiret freden som ble undertegnet 11.11. kl 11 i 1918. 9 millioner stridende og 7 millioner sivile var drept. Over 2100 norske sjøfolk ble offer for

torpedokrigen. På krigskirkegården i Østre Fredrikstad er det minnesmerke både over engelske soldater som fortsatt ligger begravet der sammen med norske sjøfolk, og tyske soldater. De fleste av soldatene drev i land i skjærgården her etter det store sjøslaget i Nordsjøen sommeren 1916. Freden i 1918 sikret ikke fred i Europa. Årene etter krigen så etableringen av svært brutale regimer både i øst og vest, styrt av frykt, våpen og diktatorer, såkalte sterke menn. Opplysning og kunnskap og de skjønne kunster overmannet slett ikke menneskets mørke.

Den neste krigen ble det store europeiske sivilisasjonssammenbruddet med utryddelsen av jøder og andre grupper og folkeslag. De ble ansett som skadelige eller underlegne av det nasjonalsosialistiske styret i Tyskland og deres allierte over hele Europa. Terrorbombingen av tyske byer og bruken av atomvåpen i Japan forsterket opplevelsen for flere generasjoner europeere at vår kapasitet til ødeleggelse ikke synes å kjenne noen grenser. Og det tar ikke slutt.

Ved avslutningen av 2018 har vi igjen blitt minnet om terrors mange ansikter, krigens herjinger med folk i Jemen og Syria, det politiske lederskaps manglende evne til å ta klimaendringene som truer vår felles fremtid virkelig på alvor og politiske ledere som igjen fyrer opp under folkelig frykt for mennesker med annen religion og etnisitet. Alt vi ser er en uoverstigelig kløft mellom Guds visjon og det vi mennesker erfarer igjen og igjen.

Englenes budskap er at kløften ikke er uoverstigelig. Gud valgte å bringe himmel og jord sammen den natten i Betlehem. Gud trer fryktløs inn i menneskenes mørke som et sårbart barn utenfor maktens og herskernes palasser. Fra stallen i Betlehem tennes lyset som viser oss veien vi må gå for å overvinne frykten for fremtiden og for de andre. Profeten Mika beskrev den slik: Gjør rett, vis trofast kjærlighet og gå ydmykt sammen med Gud på livsveien. Det kostet etter hvert barnet i krybben livet å virkeliggjøre denne visjonen i tale og handling.

Noen som hevder å ha stor kunnskap, melder ofte at å tro at Guds visjon kan gi retning i vår verden, er næret av manglende kunnskap og erfaring om hvordan verden virkelig er. I møte med denne verdens virkelighet er det ikke veien Guds julelys viser oss som gjelder. Fryktløs nestekjærlighet, engasjert innsats for rettferdighet og ydmykhet i møte med andre folk og mennesker duger ikke.

Men å følge den veien Guds julelys hjelper å se, er ikke fjernt fra denne verden, men trygt forankret i faktisk og eksistensiell kunnskap og erfaring om mørkets virkelighet.

La meg denne juleaften nevne tre mennesker som på ulike måter turte å la lyset skinne i mørket som omga dem. De erfarte mer enn de fleste av oss mørkets makt, men fastholdt julens budskap nettopp i dette mørke i overbevisningen om at lyset fra Guds fremtid vil overvinne mørket.

Allerede i 1933 protesterte **Dietrich Bonhoeffer** mot naziregimets fryktretorikk mot jødene og deres eksklusive nasjonalisme. Han bar lyset om rettferdighet og fred inn i et Tyskland der mørke krefter og hat rådet. I april 1943 ble han fengslet. 9. april 1945, bare én måned før regimets fall, ble han dømt til døden og hengt samme dag. I en julebetraktning fra krigsårene spør han hvor Guds fredsvisjon kan gjenkjennes. Den kan gjenkjennes, sier han, der mennesker tør å la sitt liv bli belyst av Jesu ord om grensesprengende nestekjærlighet, der egenkjærlighet, hat og vold er fordømt og Guds visjon i Jesusbarnet blir en del av våre liv. I dåpens vann og nattverdens brød og vin gir Gud oss igjen og igjen del i fryktløshetens, fredens og den guddommelige kjærlighetens virkelighet.

Martin Luther King kjempet mot politisk og folkelig rasisme, det den amerikanske teologen Jim Wallis kaller Amerikas Arvesynd, med kraftfulle symbolhandlinger, folkelig mobilisering og tydelig tale. Han kjente mørket i sitt samfunn bedre enn de fleste og ble, som mange av oss husker, skutt 4. april 1968. Han var overbevist om at «mørket kan ikke drive ut mørket. Bare lys kan gjøre det. Hat kan ikke drive ut hat, bare kjærlighet kan gjøre det.» I rasehatets kultur ble han bærer av budskapet om nestekjærlighetens lys som gjør det mulig å skape en felles fremtid for alle slik Guds visjon lyder til oss.

Bonhoeffer og Luther King ble drept, men dere budskap seiret. Nasjonalsosialismen i Tyskland og de okkuperte landene ble overvunnet og lovene i USA som adskilte mennesker basert på hudfarge ble avskaffet.

Bernhard Severin Ingemann ble født i 1789. Han opplevde tidlig død og sykdom i sin aller nærmeste familie. Før han var 20 år hadde han mistet mor og far. Alle de fire brødrene hans døde i turberkulose før de var 30 år. 18 år gammel ble København bombet og drøye 30 år senere var Danmark i krig med Tyskland om Schlesvig Holstein. Mange tusen soldater ble drept, men siden Danmark vant

krigen, ble troen på krig som løsning på konflikter styrket. Ingemann var stolt av Danmarks seier, men så også at krigens visjon ikke var Guds og julens visjon. I skyggen av krigen og med sin egen livserfaring med sykdommenes jerngrep over familien, diktet han frem visjonen fra juledag og skrev salmen Deilig er jorden.

Når mørket kryper inn på oss i alle sine forskjellige former, er ikke julenattens budskap å fornekte mørkets virkelighet. Tvert om er julens budskap å «tenne lys så ingen krok er mørk» og trofast være med å bringe julens lys inn i vår virkelighet og nekte å la frykt bestemme livene våre. Vår livsvandring vil uten tvil gi oss erfaringer av mørke. Noen og enhver kan kjenne lysten til å trekke seg inn bak murer der mørket tilsynelatende gir beskyttelse. Men det er en kortvarig trygghet. I mørket finnes ingen veiledning for livene våre, ingen varme som kan gi redde sjeler livsmot, ingen visjon for en bedre fremtid.

I stallen i Betlehem gis vi alle en varmistue der lyset fra Guds himmel gjør at «all vår nød og sorg er bøtt, vår sorg er bøtt!». Da kan vi i frimodig tro på kjærlighetens kraft, og i protest mot mørke og frykt la vår sang bidra til at englenes sang fortsatt kan høres i generasjon etter generasjon: Fred over jorden, menneske fryd deg! Oss er en evig frelser født!»

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. AMEN.